

SECRETARIA GENERAL DEL SÍNODE

PISTES PER A LA FASE D'IMPLEMENTACIÓ DEL SÍNODE

2025 - 2028

Per una Església sinodal
comunió | participació | missió

**Som «una Església missionera,
una Església que construeix
ponts, dialogant, sempre
oberta a acollir, com aquesta
plaça, amb els braços oberts
a tothom, a tots aquells
que necessiten la nostra caritat,
la nostra presència, el diàleg
i l'amor» (Lleó XIV)**

Estem vivint un temps de gran intensitat espiritual. La mort del papa Francesc ens ha commogut profundament a tots i continuem pregant al Senyor perquè l'aculli en la seva pau i li concedeixi la recompensa pel seu servei a l'Església. Al mateix temps, donem gràcies a Déu per l'elecció del sant pare Lleó XIV que, des del primer moment, ens ha animat a continuar en el nostre compromís en el camí sinodal, recordant-nos que som **«una Església missionera, una Església que construeix ponts, dialogant, sempre oberta a acollir, com aquesta plaça, amb els braços oberts a tothom, a tots aquells que necessiten la nostra caritat, la nostra presència, el diàleg i l'amor»**¹.

Es tracta de la mateixa convicció que anima profundament el *Document final* (DF) de la XVI Assemblea general ordinària del Sínode dels Bisbes, «Per una Església sinodal: comunió, participació, missió», que va ser aprovat al final de la segona sessió de l'Assemblea sinodal, el 26 d'octubre de 2024. **La forma sinodal de l'Església està al servei de la seva missió** i qualsevol canvi en la vida de l'Església té la finalitat de fer-la més capaç d'anunciar el Regne de Déu i testimoniar l'Evangeli del Senyor als homes i les dones del nostre temps.

Aquesta és la clau per a interpretar fidelment el DF i, sobretot, per a posar-lo en pràctica. Vivim en un món atrapat en una espiral de violència i guerra sense fi, que troba cada vegada més dificultats per a crear oportunitats d'encontre i diàleg, amb vista al bé comú i la pau. Més que mai, aquest món necessita una Església que sàpiga ser «en Crist com un sagrament, és a dir, signe i instrument de l'íntima unió amb Déu i de la unitat de tot el gènere humà» (*Lumen gentium*, n. 1; cf. DF, n. 56). En la varietat de contextos d'aquest món, el Sínode «constitueix un autèntic acte de recepció posterior del Concili, en perllonga la inspiració i en rellança la força profètica per al món actual» (DF, n. 5).

És la urgència d'aquesta missió la que ens impulsa en el camí de la implementació del Sínode, que és una tasca de la qual en són corresponsables tots els batejats. Moltes Esglésies locals, arreu del món, l'estan recorrent amb entusiasme. Els hi volem agrair i convidar a continuar el seu camí amb generositat: estan duent endavant un compromís preciós per a tota l'Església. Aquest text els pot oferir un horitzó amb el qual confrontar-se i, sobretot, els convida a compartir les seves iniciatives, contribuint al discerniment eclesial més ampli. Altres Esglésies encara es pregunten com emprendre la fase d'implementació o estan fent els primers passos. Les encoratgem a avançar amb valentia, afrontant les resistències i les dificultats, pràctiques o de fons, amb llibertat i *parresia*: també elles tenen una contribució preciosa a oferir i seria una pèrdua per a tota l'Església si la seva veu romangués en silenci.

¹ Lleó XIV, *Primera salutació i benedicció*, 8 de maig de 2025.

La Secretaria general del Sínode es posa a disposició d'unes i altres, per escoltar-les, acompanyar-les, donar suport als seus esforços i, sobretot, contribuir a animar el diàleg i l'intercanvi de dons entre les Esglésies, en benefici de tota l'Església i de la seva unitat.

Amb aquest esperit, pretenem dur a terme la tasca d'acompanyament de la fase d'implementació del Sínode que ens va confiar el papa Francesc el passat 11 de març i que el papa Lleó XIV va confirmar el passat 26 de juny, amb motiu de la seva primera trobada amb el XVI Consell ordinari de la Secretaria general del Sínode, animant-nos a continuar. La intenció és assegurar que es procedeixi duent al cor la unitat de l'Església «harmonitzant la recepció en els diferents contextos eclesials»², sense restar importància a la responsabilitat de cada Església local. Posant-se «d'acord amb les indicacions del *Document final*, es tracta de **concretar la perspectiva de l'intercanvi de dons entre les Esglésies i en tota l'Església** (cf. DF, nn. 120-121)»³.

Les *Pistes* que es proposen aquí se situen en la perspectiva d'aquest servei. Les adreçem a tot el Poble de Déu, que és el subjecte del camí sinodal i, en particular, als bisbes i eparques, als membres dels equips sinodals i a tots aquells que, de maneres diverses, estan involucrats en la fase d'implementació, amb l'objectiu de fer-los sentir el nostre suport i continuar en el diàleg que ha caracteritzat tot el procés sinodal.

El seu contingut s'arrela en els estímuls rebuts de les Esglésies al llarg dels darrers mesos i en els fruits de les experiències que han compartit. **Sobre la base de les contribucions i les preguntes que rebrà de les Esglésies i del que semblarà útil, la Secretaria oferirà posteriors estímuls i instruments** per acompanyar i donar suport a l'esforç comú, amb l'esperança de col·laborar per fer que la fase d'implementació del Sínode sigui més fecunda encara.

Posem en mans de la intercessió de Maria, Reina dels apòstols i Mare de l'Església, i dels Sants apòstols Pere i Pau, la solemnitat dels quals celebrem avui, aquest nou pas del camí sinodal que nosaltres, com a Poble de Déu, estem recorrent junts.

Vaticà, 29 de juny de 2025

Solemnitat dels Sants apòstols Pere i Pau

MARIO Card. GRECH

Secretari general

² Carta sobre el procés d'acompanyament de la fase d'implementació del Sínode, 15 de març de 2025.

³ *Ibíd.*

Aquestes *Pistes*, preparades per la Secretaria general del Sínode amb el parer favorable del seu Consell ordinari i aprovades pel sant pare Lleó XIV, se situen en el marc del servei d'acompanyament de la fase d'implementació del Sínode per part de la mateixa Secretaria general. Tenen un propòsit doble. D'una banda, pretenen oferir a les Esglésies locals de tot el món un **marc de referència compartit** que faci més planer el caminar junts. De l'altra, promouen el **diàleg** que conduirà tota l'Església cap a l'Assemblea eclesial de l'octubre de 2028, segons les etapes següents, ja comunicades en la *Carta* del 15 de març passat:

- juny de 2025 – desembre de 2026: itineraris d'implementació a les Esglésies locals i les seves agrupacions;
- primer semestre de 2027: Assemblees d'avaluació a les diòcesis i eparquies;
- segon semestre de 2027: Assemblees d'avaluació a les Conferències episcopals nacionals i internacionals, a les Estructures jeràrquiques orientals i a altres agrupacions d'Esglésies;
- primer quadrimestre de 2028: Assemblees continentals d'avaluació;
- octubre de 2028: Assemblea eclesial al Vaticà.

El text de les *Pistes*, al que seguiran altres en funció de les necessitats que sorgiran, dibuixa un perfil de la fase d'implementació, donant resposta a algunes preguntes fonamentals que en els darrers mesos sovint s'han plantejat a la Secretaria. Està estructurat segons l'esquema següent:

- 1. Què és la fase d'implementació i quins són els seus objectius?**
- 2. Qui participa en la fase d'implementació? Amb quines tasques i responsabilitats?**
 - 2.1. La responsabilitat del bisbe diocesà o eparquial
 - 2.2. La tasca dels equips sinodals i dels organismes de participació
 - 2.3. El paper de les agrupacions d'Esglésies
 - 2.4. El servei de la Secretaria general del Sínode
- 3. Com utilitzar el DF en la fase d'implementació?**
 - 3.1. Custodiar la visió de conjunt
 - 3.2. Invertir en la concreció de les pràctiques
- 4. Amb quin mètode i amb quins instruments hem de procedir en la fase d'implementació?**
 - 4.1. El discerniment eclesial
 - 4.2. Dissenyar i acompanyar processos en estil sinodal

**La fase d'implementació
té com a objectiu
experimentar pràctiques
i estructures renovades,
que facin que la vida
de l'Església sigui
cada vegada més sinodal**

1. Què és la fase d'implementació i quins són els seus objectius?

Es tracta de l'última de les tres fases del Sínode previstes als articles 19–21 de la Constitució apostòlica *Episcopalis communio* (EC, 15 de setembre de 2018); aquesta és la continuació de la fase de consulta i escolta del Poble de Déu (celebrada el 2021-2023), i la fase celebrativa, que es va desenvolupar amb la celebració de les dues sessions de l'Assemblea del Sínode dels Bisbes (octubre de 2023 i octubre de 2024) i va dur a terme el discerniment realitzat sobre la base de l'escolta del Poble de Déu. Com s'explica a EC: «El procés sinodal no només té el seu punt de partida, sinó també el seu punt d'arribada en el Poble de Déu, sobre el qual s'han de vessar els dons de la gràcia atorgats per l'Esperit Sant a través de la reunió assembleària dels pastors» (n. 7).

La fase d'implementació va ser oberta pel papa Francesc amb la *Nota d'acompanyament* del 24 de novembre de 2024, amb la qual va lliurar el DF a tota l'Església. Amb un acte sense precedents en la història de la institució sinodal, va declarar que **el DF «participa en el magisteri ordinari del successor de Pere** (cf. EC 18 § 1; CEC 892)» i demana que sigui acollit com a tal. **Per tant, el DF, en la seva totalitat, és el punt de referència per a la fase d'implementació.** Al mateix temps, la *Nota* recorda que la seva aplicació requereix diferents mediacions: «Les Esglésies locals i les agrupacions d'Esglésies ara estan cridades a realitzar, en els diferents contextos, les indicacions autoritzades contingudes en el Document, a través dels processos de discerniment i presa de decisió previstos pel dret i pel Document mateix».

La fase d'implementació té com a objectiu experimentar pràctiques i estructures renovades, que facin que la vida de l'Església sigui cada vegada més sinodal, a partir de la perspectiva global esbossada en el DF, amb vista a una implementació més eficaç de la missió d'evangelització. Aquest treball inclou l'aprofundiment teològic i canònic necessari, i sobretot un compromís per discernir què és més apropiat i potencialment fecund en els diferents contextos locals. Concretament, la prioritat és oferir al Poble de Déu noves oportunitats de caminar junts i reflexionar sobre aquestes experiències per recollir-ne els fruits per a la missió i compartir-los.

L'èmfasi en la importància de fer experiència no significa que la fase d'implementació consisteixi en una mena d'exercitació o una tasca addicional exigida per Roma: forma part de la vida ordinària de les Esglésies i inspira les seves pràctiques quotidianes. **Cada Església local, cada comunitat parroquial podrà practicar la sinodalitat dins de la pròpia pastoral ordinària**, millorant la manera com duu a terme la seva missió mitjançant el discerniment eclesial que l'Esperit Sant ens demana avui. El DF convida les Esglésies locals a **identificar també «itineraris formatius per realitzar una conversió sinodal tangible en les diverses realitats eclesials»** (DF, n. 9). Per tant, la fase d'implementació apunta a incidir de manera perceptible en la vida de l'Església i en el funcionament de les seves estructures i institucions. Si s'hagués de limitar a la formulació d'hipòtesis abstractes, no aconseguiria el seu propòsit i, sobretot, malgastaria el capital d'entusiasme i energia que ha despertat el procés sinodal fins ara.

A més, la fase d'implementació és **una oportunitat per mantenir viu aquest intercanvi de dons que fa créixer la comunió de les Esglésies locals dins de l'única Església**, manifestant la seva catolicitat tot respectant les legítimes diversitats. D'aquestes

últimes brolla aquella creativitat que inspira formes noves de practicar la sinodalitat i potencia la fecunditat en la missió. Per aquesta raó, cal que els fruits de les experiències realitzades en els diversos contextos es difonguin i comparteixin, alimentant el diàleg entre les Esglésies. En la fase d'implementació, per tant, pren vida un procés nou de diàleg en cada Església i entre les Esglésies, sobre la base del DF.

També cal subratllar que la fase d'implementació no és un pas enrere, ni proposa una pura repetició del que ja s'ha viscut: els passos i els objectius són molt diferents. **El punt de referència és el DF**, que expressa el consens assolit al final del discerniment dels pastors de totes les Esglésies i que, com a part del magisteri ordinari del successor de Pere, implica tot el Poble de Déu indicant la direcció en què cal procedir. Més aviat, l'experiència de diverses Esglésies durant aquests darrers mesos mostra com de fecund és reconnectar-se amb el camí recorregut en les fases precedents i amb tot allò que s'hi ha après a través d'elles, amb l'objectiu de retornar a l'Església local els fruits del procés que ha implicat les altres Esglésies i tota l'Església.

Créixer com a Església sinodal requereix un saber que només es comprèn a través de l'experiència i ens obre un camí per a l'encontre amb el Senyor. Això és el que han experimentat de primera mà els participants a l'Assemblea sinodal; no és casualitat que el DF comenci testimoniant com «vivint la conversa en l'Esperit, escoltant-nos els uns als altres, hem percebut la seva presència enmig nostre: la presència d'Aquell que, donant l'Esperit Sant, continua suscitant en el seu poble una unitat que és harmonia de les diferències» (DF, n. 1). Aquesta també és l'experiència que ja s'ha fet i que es continua fent en les Esglésies locals i en les diferents agrupacions d'Esglésies.

La fase d'implementació va començar poc abans de l'obertura del Jubileu de l'esperança. Aquesta coincidència ens ha convidat a situar un esdeveniment important en els propers mesos: el **Jubileu dels equips sinodals i dels organismes de participació**, previst del 24 al 26 d'octubre de 2025, l'organització del qual ha estat encomanada a la Secretaria general del Sínode. Serà una gràcia poder viure junts un moment profund d'espiritualitat, en unió amb tot el Poble de Déu, i també serà una oportunitat per teixir lligams, intercanviar experiències i sintonitzar-nos millor en vista de les cites properes.

2. Qui participa en la fase d'implementació? Amb quines tasques i responsabilitats?

La fase d'implementació és un procés eclesial en sentit ple, que implica totes les Esglésies com a subjectes de la recepció del DF i, per tant, tot el Poble de Déu, dones i homes, en la varietat de carismes, vocacions i ministeris amb què s'enriqueix i en les diferents articulacions en què es desenvolupa la seva vida concretament (petites comunitats cristianes o comunitats eclesials de base, parròquies, associacions i moviments, comunitats de consagrats i consagrades, etc.). Com que la sinodalitat és una «dimensió constitutiva de l'Església» (DF, n. 28), no pot ser un procés limitat a un nucli de «fans». Al contrari, **és important que aquest nou procés contribueixi concretament «a ampliar les possibilitats de participació i d'exercici de la corresponsabilitat diferenciada de tots els batejats, homes i dones»** (DF, n. 36), en un esperit de reciprocitat; a més, és crucial que tingui com a objectiu involucrar aquells que fins ara han romàs als marges del camí de renovació eclesial que representa el Sínode, com ara «persones i grups d'identitats culturals i condicions socials diferents, en particular els pobres i els exclosos» (*ibíd.*). Nombroses Esglésies han iniciat itineraris amb l'objectiu de fer evident el compromís de ser una Església en escolta, de la mateixa manera que moltes assenyalen que l'escolta dels joves és una prioritat. A més, cal una atenció especial per a l'escolta d'aquells que han manifestat perplexitat i resistències envers el procés sinodal: per caminar realment junts no podem perdre la contribució del seu punt de vista.

Per això, es convida totes les Esglésies a **continuar la recerca d'instruments d'escolta adequats a l'àmplia varietat de contextos en què viu i actua la comunitat cristiana**, sense limitar-se només a l'àmbit de les parròquies, com va passar en alguns casos durant la fase d'escolta, sinó implicant també escoles i universitats, centres d'escolta i d'acollida, hospitals i presons, l'entorn digital, etc. Al mateix temps, la fase d'implementació representa una oportunitat propícia per **enfortir les relacions entre els diferents components de la comunitat cristiana**, «per tal de donar vida a un intercanvi de dons al servei de la missió comuna» (DF, n. 65) que impliqui les comunitats i les realitats apostòliques vinculades als instituts de vida consagrada i les societats de vida apostòlica, així com a les associacions, els moviments i les noves comunitats. «Sovint és la seva acció, juntament amb la de moltes persones i grups informals, la que porta l'Evangelí als llocs més diversos» (DF, n. 118) i el camí d'una Església sinodal necessita aquest dinamisme.

2.1. La responsabilitat del bisbe diocesà o eparquial

Precisament perquè es tracta d'un procés eclesial en el sentit més ampli del terme, **el primer responsable de la fase d'implementació a cada Església local és el bisbe diocesà o eparquial**: li correspon obrir-la, indicar-ne oficialment els temps, els mètodes i els objectius, acompanyar-ne el desenvolupament i concloure-la, validant-ne els resultats. Serà una oportunitat de fer un exercici de l'autoritat en estil sinodal, seguint el solc del que afirma el DF: «Qui és ordenat bisbe no és carregat de prerrogatives i tasques que ha de dur a terme tot sol. Més aviat, rep la gràcia i la tasca de reconèixer, discernir i constituir en unitat els dons que l'Esperit aboca sobre les persones i sobre les comunitats, obrant dins del lligam sacramental amb els preveres i els diaques, corresponsables amb

ell del servei ministerial en l'Església local» (DF, n. 69). Qui rep aquest do i duu a terme aquesta tasca pot reconèixer i confirmar amb autoritat la qualitat sinodal del camí realitzat conjuntament per la comunitat eclesial i els fruits que ha produït, promovent així aquella unitat de l'Església que –com ja va dir sant Joan Pau II– «no és la uniformitat, sinó la integració orgànica de les legítimes diversitats» (*Novo millennio ineunte*, n. 46, cit. a DF, n. 39), i manifestant l'acció de l'Esperit, mestre d'harmonia. L'Esperit Sant actua amb llibertat, suscitant iniciatives en el Poble de Déu on ho considera més oportú: la tasca de l'autoritat és **també** reconèixer aquests dons, acollir la invitació a ampliar la mirada que sempre contenen, afavorir la seva fecunditat i promoure la diversitat, per tal d'enriquir les possibilitats d'intercanvi de dons que alimenta la comunió eclesial.

Com a «principi i fonament visible de la unitat en les seves Esglésies particulars» (*Lumen gentium*, n. 23), els bisbes estan cridats a suscitar i sostenir la participació en el procés sinodal de tots els membres de la porció del Poble de Déu que els ha estat confiada. En efecte, a cada diòcesi i eparquia hi ha alguns que tenen un desig viu de participar-hi, que hauran de ser escoltats, que estan disposats a comprometre-s'hi amb entusiasme i que també podran oferir suggeriments vàlids. D'altres, en canvi, necessiten ser ajudats a obrir-se a l'acció de l'Esperit, en primer lloc posant-se a l'escolta de les seves resistències. Per dur a terme aquesta tasca de manera eficaç, els bisbes diocesans o eparquials no podran deixar d'implicar, a més del bisbe coadjutor i els bisbes auxiliars, si n'hi ha:

- a) **els preveres i els diaques.** De fet, la seva responsabilitat és la de col·laborar amb el bisbe «en el discerniment dels carismes i en l'acompanyament i el guiatge de l'Església local, amb atenció especial al servei de la unitat» (DF, n. 72). Com recorda el DF, «l'experiència del Sínode pot ajudar bisbes, preveres i diaques a redescobrir la corresponsabilitat en l'exercici del ministeri» (DF, n. 74) i la dimensió sinodal del seu ministeri. A més, d'aquesta manera, també serà possible promoure una implicació més gran dels presbiteris;
- b) **els organismes de participació a nivell diocesà** (Consell presbiteral, Consell pastoral i Consell d'afers econòmics), que estan implicats, en els procediments propis de cadascun, en els processos de discerniment eclesial i en l'elaboració de les decisions que la implementació del Sínode comporta inevitablement. Com recorda el DF, «és oportú intervenir sobre el funcionament d'aquests organismes, a partir de l'adopció d'una metodologia de treball sinodal» (DF, n. 105);
- c) **l'equip sinodal diocesà o eparquial**, que és particularment responsable de l'animació del procés (cf. l'apartat immediatament següent).

En molts llocs, l'experiència ha demostrat que l'adopció de procediments sinodals per al discerniment eclesial i l'elaboració de decisions en estil sinodal, sobre la base dels nn. 87-94 del DF, no debilita sinó que consolida l'autoritat del bisbe i facilita l'acollida i l'execució de les decisions preses.

2.2. La tasca dels equips sinodals i dels organismes de participació

L'experiència de la fase de consulta ha mostrat el valor del treball dels equips sinodals: nomenats i acompanyats pel bisbe, són instruments fonamentals per a l'animació

ordinària de la vida sinodal de les Esglésies locals. La seva contribució també serà fonamental en la fase d'implementació: per aquest motiu, els equips que ja existeixen es valoraran i renovaran quan sigui necessari, els que estiguin suspesos es reactivaran i s'integraran adequadament, i se'n constituïran de nous on no s'hagin instituït anteriorment.

Els criteris per a la seva composició continuen sent els que ja es van indicar en la fase de consulta i escolta: **laics i laiques, preveres i diaques, consagrades i consagrats de diferents edats i portadors de diferents cultures i models de formació que representin els diversos ministeris i carismes de l'Església**. Per aquest motiu, no és possible definir regles de composició vàlides universalment. Aprofitant l'experiència adquirida fins ara, podem, però, oferir alguns elements a tenir en compte:

- a) per tal d'afavorir la connexió amb la vida i la pastoral de la diòcesi, serà bo que també en formin part alguns dels **responsables diocesans**;
- b) per assegurar l'orientació missionera i evitar el risc de replegaments autoreferencials, exactament com per als organismes de participació (cf. DF, n. 106), seria bo preveure que també formessin part dels equips sinodals **persones compromeses amb el testimoni i el servei apostòlic** en la vida ordinària i en les dinàmiques socials;
- c) també es podria considerar l'oportunitat de convidar, com a **observadors**, alguns **representants d'altres Esglésies i comunitats cristianes** o d'altres religions;
- d) res no impedeix que **el bisbe** formi part de l'equip sinodal; si això no passa, cal que estigui informat regularment sobre el seu treball i s'hi reuneixi quan sigui oportú.

Pel que fa als requisits dels membres, segurament és fonamental el coneixement del DF, juntament amb l'experiència directa de les dinàmiques sinodals, especialment les que s'han viscut durant la fase de la consulta i l'escolta. En els darrers anys, han sorgit escoles o iniciatives de formació en sinodalitat a nivell nacional i internacional, a la que es pot recórrer per fer més sòlida la preparació dels membres dels equips sinodals.

Els equips sinodals amb una composició adequadament variada podran convertir-se més fàcilment en laboratoris de sinodalitat, experimentant en el seu interior les dinàmiques que estan cridats a promoure en el Poble de Déu.

El seu paper en la fase d'implementació és, en primer lloc, el de promoure i facilitar el creixement del dinamisme sinodal en els contextos concrets en què viu cada Església local; identificar els instruments i les metodologies adequades, també pel que fa a les propostes formatives; i dur a terme les iniciatives oportunes perquè es facin els passos necessaris. Els equips sinodals es constitueixen ordinàriament a nivell diocesà o eparquial, encara que, quan sigui possible, també és desitjable la seva presència a nivell d'arxiprestat o parroquial. Ja s'estan desenvolupant experiències interessants en diversos contextos eclesials que mostren com aquests equips, quan estan interconnectats adequadament, poden contribuir a fer que el procés sinodal sigui més capil·lar i participatiu. A més, forma part de la seva tasca d'animació promoure la disponibilitat i la formació de facilitadors i coordinar el seu treball.

L'àmbit de competència dels equips sinodals no se superposa sinó que s'articula amb el dels organismes de participació, en clau de la recerca de sinergies. Els equips sinodals s'estableixen per tal de servir a l'animació i la formació sinodal de la diòcesi o eparquia. Els organismes de participació estan cridats a dur a terme la tasca propositiva i consultiva que els assigna el dret canònic. Per tant, la seva tasca és contribuir a l'elaboració de les decisions necessàries per a la implementació del Sínode, amb el discerniment de les prioritats pastorals o la renovació de les estructures i dels processos de presa de decisions. La connexió regular i la circulació oportuna de les informacions faran que el treball de tothom sigui més fluid.

Finalment, els equips sinodals tindran la tasca d'ajudar a **recollir els fruits del procés d'implementació**, també en vista a la fase d'avaluació i a les Assemblees previstes a partir de 2027. En aquest cas, també correspondrà al bisbe reconèixer i confirmar la validesa de les síntesis pel que fa al camí realitzat conjuntament per la comunitat diocesana.

2.3. El paper de les agrupacions d'Esglésies

El DF, també en això arrelat en el Concili, està atent a subratllar que **les Esglésies locals no són entitats aïllades**, sinó que s'insereixen en els lligams de comunió que les uneixen entre elles, en particular a través de la comunió dels bisbes entre ells i amb el Pontífex romà.

En molts casos, els lligams són informals, fruit de la història, de la proximitat geogràfica, de l'agermanament, de la migració, potser de trobades ocasionals entre persones i avui, cada vegada més, també d'interaccions a través dels mitjans digitals, etc. En la nostra societat fortament connectada, cap diòcesi o eparquia pot pensar en viure aïllada, sense ser afectada, per bé o per mal, pel que passa en les altres. Aquests lligams espontanis i informals, que són independents d'una planificació deliberada, són una conseqüència dels temps en què vivim, però sobretot constitueixen una riquesa i un recurs del que hem de prendre consciència per afavorir una experiència cada vegada més articulada del nosaltres eclesial.

En altres casos, aquests lligams assumeixen una forma estructural, regulada pel dret, donant vida a institucions com les esglésies metropolitanes o províncies eclesiàstiques i, sobretot, les Conferències episcopals (nacionals i regionals) i els Sínodes de les Esglésies *sui iuris*, així com les Reunions continentals de Conferències episcopals. Aquestes estructures també tenen un paper en la fase d'implementació, que el DF indica sintèticament de la manera següent: «Suggerim a les Conferències episcopals i als Sínodes de les Esglésies *sui iuris* que dediquin persones i recursos per acompanyar l'itinerari de creixement com a Església sinodal en missió i mantenir els contactes amb la Secretaria general del Sínode» (DF, n. 9).

En la nostra societat altament connectada, cap diòcesi o eparquia pot pensar en viure aïllada

Per tant, es tracta d'una doble funció. En primer lloc, se'ls demana de: **donar suport als processos** que es realitzen a nivell local, especialment allà on encara es troben en la fase inicial, estimulants les Esglésies locals; **afavorir la coordinació** i la creació de xarxes dels equips sinodals diocesans; **oferir formació**, tenint en compte les propostes de les escoles i les iniciatives de formació a la sinodalitat presents als diversos territoris (sobretot per als membres dels equips i per a aquells que estan implicats més directament en l'animació del procés d'implementació); **promoure la reflexió teològica i pastoral**, en particular amb vista a una millor inculturació dels recursos preparats per la Secretaria general en el context local. Desenvolupar aquestes tasques a nivell local seria més feixuc i implicaria una duplicació dels esforços: per això, amb esperit de subsidiarietat, aquestes es poden dur a terme millor a nivell d'agrupacions d'Esglésies, sense que això exhaureixi el protagonisme de les Esglésies locals.

La segona línia d'acció es refereix a la **interfície de comunicació amb la Secretaria general del Sínode**, que creixerà en importància en alguns moments, per exemple quan caldrà recollir les contribucions de les Esglésies locals, organitzant-les en síntesis nacionals. Es proporcionaran indicacions més pràctiques a mesura que es precisaran els detalls i els terminis d'aquesta fase. En qualsevol cas, les Conferències episcopals poden comptar amb la disponibilitat de la Secretaria general per donar-los suport en la resolució de les dificultats que puguin aparèixer en el camí.

Per dur a terme aquesta doble tasca **serà important procedir a la reactivació i la renovació dels equips sinodals nacionals i continentals**, seguint la línia del que ja s'ha dit per als equips sinodals locals. A ells els correspondrà dur a terme el treball concret.

Després, s'afegeix una tercera tasca: el DF reconeix en les Conferències episcopals un instrument per expressar i realitzar la col·legialitat episcopal i per afavorir la comunió entre les Esglésies. Per això, la sinodalitat també planteja preguntes sobre les maneres concretes del funcionament de les seves estructures. El n. 125 de la DF ofereix algunes indicacions específiques en aquest sentit que, evidentment, no poden ser assumides per les Esglésies locals de manera individual. Per tant, serà important que les agrupacions d'Esglésies iniciïn una reflexió i una **experimentació de maneres sinodals de procedir** al seu nivell, els resultats de les quals contribuiran a la fase d'avaluació.

2.4. El servei de la Secretaria general del Sínode

A la Secretaria general del Sínode va confiar el papa Francesc, primer, i el papa Lleó XIV, després, un paper d'animació i coordinació a través d'un itinerari d'acompanyament al llarg del quadrienni 2025-2028.

En aquest marc, una primera tasca de la Secretaria general és **alimentar la comunió** en l'esperit d'intercanvi de dons i en la perspectiva de la «conversió dels lligams» (DF, Part IV) entre les Esglésies. Instruments importants per a aquest propòsit són l'escolta de les experiències realitzades en els diferents contextos eclesials i la promoció d'una reflexió compartida sobre elles, perquè junts puguem reconèixer la veu de l'Esperit i orientar els nostres passos en la direcció que ens indica. La Secretaria general està cridada a afavorir un diàleg continu entre les Esglésies, facilitant la comunicació i l'intercanvi mutu, en primer lloc a través de les agrupacions d'Esglésies, especialment a nivell continental. Amb aquesta finalitat, escoltarà les Esglésies locals i recollirà les seves reaccions (*feedback*),

sobre la base de les quals prepararà notes i subsidis, i farà circular informacions i suggeriments. A més, proposarà moments de trobada que afavoreixin l'escolta mútua, compartir el camí i els seus fruits, i l'expressió compartida de l'agraïment al Senyor.

La primera d'aquestes cites serà el proper Jubileu dels equips sinodals i dels organismes de participació (24-26 d'octubre de 2025). A mesura que s'avanci en el camí, s'enviaran indicacions més detallades sobre els procediments d'organització d'altres esdeveniments i de la recollida de les reaccions (*feedback*). De moment, per tal de garantir un flux de comunicació ordenat i permetre una coordinació més eficaç, és fonamental que cada diòcesi o eparquia inscrigui el seu equip sinodal a la base de dades de la Secretaria general del Sínode⁴. Demanem a cada bisbe i eparca que verifiqui que això s'ha fet.

Una segona tasca de la Secretaria és l'**acompanyament dels bisbes diocesans i eparquials, així com dels equips sinodals**, principalment mitjançant el diàleg amb les estructures apropiades activades per les agrupacions d'Esglésies, especialment a nivell continental. Tanmateix, en la mesura que sigui possible, al Secretaria general també està disponible per acompanyar les Esglésies locals individuals, així com els instituts de vida consagrada i les societats de vida apostòlica, les associacions, els moviments i les noves comunitats, o altres institucions eclesials que ho sol·licitin, amb una atenció prioritària a les Esglésies amb menys recursos. **La Secretaria general es compromet a romandre «amb la porta oberta»⁵**, per poder escoltar les necessitats, les intuïcions i les propostes que provinguin de les Esglésies locals, i facilitar el seu treball intentant respondre a les sol·licituds que arribaran pel que fa als continguts i les metodologies de la fase d'implementació.

Un punt de d'importància particular és **encoratjar les Esglésies perquè el seu camí es desenvolupi en estil sinodal**. L'experiència dels qui ja han començat la fase d'implementació confirma que els continguts i les decisions són importants, però també ho són les maneres en què s'afronten. Estructures i normes adequades són indispensables, però no són suficients. La perspectiva i la bellesa de ser Església sinodal s'ha comprès en la seva riquesa per les comunitats que han fet l'experiència directa de l'escolta i la participació en processos de discerniment i presa de decisions. És a aquesta experiència concreta i compartida, sota el guiatge dels pastors, sovint marcada per l'alegria de l'Evangeli, a la qual la Secretaria pretén continuar oferint el seu servei atent i puntual.

Una tercera tasca consisteix en continuar **coordinant els grups d'estudi**, en col·laboració amb els dicasteris competents de la cúria romana, en què també participen pastors i experts provinents de tots els continents. El papa Lleó XIV ha confirmat aquesta tasca i també la creació de dos grups d'estudi nous (respectivament sobre «La litúrgia en perspectiva sinodal» i sobre «L'estatut de les Conferències episcopals, les Assemblees eclesials i els Concilis particulars»). A més, també correspon a la Secretaria assegurar que les decisions del Papa, madurades sobre la base dels resultats d'aquests grups, s'integrin harmònicament en el camí sinodal en curs. Sempre en la perspectiva d'aprofundir els temes sorgits durant el procés sinodal, la Secretaria també promourà la realització de congressos i

⁴ La inscripció dels equips sinodals a la base de dades de la Secretaria general del Sínode es realitza a través de l'enllaç que s'ha de sol·licitar escrivint a l'adreça synodus@synod.va. Aquesta inscripció no coincideix amb la dels equips sinodals i els organismes de participació per al Jubileu.

⁵ L'adreça de correu electrònic a la qual es pot escriure és: synodus@synod.va.

seminaris d'estudi, afavorint moments de reflexió compartida i d'elaboració teològica i pastoral.

Finalment, d'importància particular serà la tasca d'**acompanyar l'organització de les Assemblees continentals d'avaluació (1r quadrimestre de 2028) i la d'organitzar l'Assemblea eclesial d'octubre de 2028**. En vista d'aquestes cites, és bo recordar que l'avaluació no és una forma de judici o de control, sinó **una oportunitat per preguntar-nos en quin punt som en l'itinerari d'implementació i de conversió, il·luminant els progressos realitzats i identificant les àrees de millora** (cf. DF, n. 100): les Assemblees eclesials previstes per al 2027-2028 als diversos nivells s'han d'entendre en aquesta línia i seran oportunitats per celebrar els dons rebuts i continuar creixent junts com a Església sinodal, compromesa a dur a terme la missió rebuda de Crist en les circumstàncies concretes del nostre temps; també seran una oportunitat per posar en pràctica modalitats concretes de conjugació sinodalitat, col·legialitat i primat, de manera fidel i creativa en la perspectiva d'una corresponsabilitat diferenciada.

Indicacions més precises sobre les característiques del desenvolupament i sobre els temes en l'ordre del dia d'aquestes Assemblees sorgiran del procés de diàleg que les precedeix, així com dels resultats del nou grup d'estudi que té entre les seves tasques la reflexió sobre aquestes Assemblees. El que ja es pot anticipar és que seran l'oportunitat per compartir experiències de renovació de pràctiques i estructures en sentit sinodal, que cada Església consideri prou consolidades, per tal de sotmetre-les al Sant Pare per a la seva validació definitiva, i també permetran l'oportunitat de començar a afrontar junts les qüestions que poden sorgir al llarg de l'itinerari.

La lectura del DF ha de ser sostinguda
i alimentada per la pregària,
tant comunitària com personal,
centrada en Crist, mestre de l'escolta
i del diàleg (cf. DF, n. 51)
i oberta a l'acció de l'Esperit

3. Com utilitzar el DF en la fase d'implementació?

El DF és el punt de referència de la fase d'implementació: per aquest motiu aquí se cita tan abundantment. En conseqüència, és essencial promoure'n el coneixement, en particular per part dels membres dels equips sinodals i pels qui, a diversos nivells, estan cridats a animar el procés d'implementació. Com que el DF és un text ric i orgànic, serà oportú proporcionar (a nivell local, nacional o regional) moments i/o instruments de formació, acompanyament i guia per a la lectura, que permetin captar la inspiració que l'anima i no només fer-se una idea de les qüestions tractades.

En primer lloc, **la lectura del DF ha de ser sostinguda i alimentada per la pregària, tant comunitària com personal, centrada en Crist, mestre de l'escolta i el diàleg** (cf. DF, n. 51) **i oberta a l'acció de l'Esperit**: no serà suficient una anàlisi abstracta del text. En efecte, el DF proposa a tota l'Església i a cada batejat la perspectiva d'un camí de conversió: «La crida a la missió és alhora la crida a la conversió de cada Església local i de tota l'Església» (DF, n. 11). Com tot camí de conversió, implica un procés d'aprofundiment i purificació interior, que a nivell personal anirà seguit d'un canvi d'opcions, dels comportaments i dels estils de vida. A nivell comunitari, la renovació de les categories de pensament i de la cultura en sentit sinodal serà el terreny on podran germinar noves pràctiques i estructures renovades.

El DF és un text orgànic, animat per un propi dinamisme intern, com a conseqüència del llarg procés d'escolta, confrontació i discerniment del qual és fruit. Per tant, no es pot considerar un conjunt d'indicacions sobre temàtiques disperses que es poden prendre en consideració de manera aïllada del context en què van ser formulades. Això ens impediria captar-ne el significat i, per tant, orientar correctament la seva implementació. La seva mateixa estructura ho evidencia.

La *Part I*, de fet, expressa la comprensió compartida de la sinodalitat, fruit de l'itinerari realitzat, i en delinea els fonaments teològics i espirituals, arrelats en el Concili Vaticà II. A l'extrem oposat, la *Part V* reprèn la perspectiva de conjunt i recorda que créixer com a Església sinodal missionera requereix tenir cura de la formació de tots els membres del Poble de Déu; la *Conclusió*, després, recorda una perspectiva escatològica que orienta la missió comuna a què estan cridats a col·laborar tots els membres del Poble de Déu.

Dins d'aquest marc de significat, les *Parts II, III i IV* se centren en alguns aspectes concrets de la vida de l'Església, formulant propostes per a la seva renovació. En particular: la *Part II* «està dedicada a la conversió de les relacions que construeixen la comunitat cristiana i configuren la missió en l'entrellaçament de vocacions, carismes i ministeris» (DF, n. 11); la *Part III* identifica tres pràctiques crucials per iniciar processos de «transformació missionera» (discerniment eclesial, processos de presa de decisions, cultura de la transparència, rendició de comptes i avaluació) i subratlla la urgència d'una renovació dels organismes de participació; la *Part IV* «delinea la manera com és possible conrear formes noves d'intercanvi dels dons i l'entrellaçament dels lligams que ens uneixen en l'Església, en un temps en què l'experiència d'arrelament en un lloc està canviant profundament» (*ibíd.*), reflexionant sobre el paper de les Conferències episcopals i les Assemblees eclesials i sobre el servei del bisbe de Roma.

3.1. Custodiar la visió de conjunt

Més aviat que oferir una síntesi dels continguts principals del DF, que fins i tot podria revelar-se un obstacle per accedir al text en la seva integritat, aquí ens sembla preferible explicitar **algunes línies de força** que el recorren, li confereixen coherència i constitueixen criteris d'orientació i avaluació per a les decisions que es pretenen prendre. En aquesta perspectiva han d'arrelar-se els passos concrets que es faran per implementar les indicacions del DF:

- a) en primer lloc, el DF proposa **una perspectiva eclesiològica precisa a la qual referir-se, arrelada en el Concili Vaticà II**: «El camí sinodal, en efecte, està posant en pràctica allò que el Concili va ensenyar sobre l'Església com a misteri i Poble de Déu, cridat a la santedat a través d'una conversió contínua que prové de l'escolta de l'Evangelí» (DF, n. 5), en la consciència que cadascun dels seus membres, home o dona, ha rebut el do de l'Esperit Sant;
- b) la **missió d'anunciar el Regne de Déu**, inaugurada per Jesús i a la qual són cridats tots els batejats, cadascun amb l'especificitat dels seus carismes, vocació i ministeri, constitueix l'eix vertebrador del text i el seu objectiu final. Les reflexions sobre els instruments que s'han d'adoptar o sobre les reformes que s'han d'implementar s'han de situar sempre en l'horitzó de la missió, que és el criteri fonamental de tot discerniment en aquest sentit. En particular, **el DF impulsa amb decisió a una Església cada vegada més valenta i oberta cap enfora**, tant que demana que les comunitats es concebin «principalment al servei de la missió que els fidels desenvolupen dins de la societat, en la vida familiar i laboral, sense concentrar-se exclusivament en les activitats que es desenvolupen en el seu interior i en les seves necessitats organitzatives» (DF, n. 59);
- c) la **perspectiva relacional** i la **lògica de l'intercanvi de dons** com a expressió de catolicitat són dues altres línies de força que recorren tot el DF i, per tant, guien la seva comprensió i implementació. Això es veu clarament en la presentació de les figures dels ministres ordenats, en relació orgànica entre ells i amb tot el Poble de Déu (cf. DF, nn. 69-74), o en la descripció dels lligams entre les Esglésies locals a través de la comunió entre els bisbes;
- d) l'**impuls ecumènic** representa l'extensió de la perspectiva relacional i de la lògica de l'intercanvi de dons. Per tant, no és un afegit opcional, sinó una necessitat, respecte a la qual verificar el dinamisme del nostre caminar junts;
- e) finalment, el DF fa pròpia la visió conciliar d'una Església en el món, en **diàleg amb tothom, amb les altres tradicions religioses** (cf. DF, n. 41) i **amb tota la societat** (cf. DF, 42). Créixer com a Església sinodal capaç de diàleg té un valor de profecia social que inclou el compromís amb la justícia social i l'ecologia integral. Aquestes dimensions no es poden passar per alt en la fase d'implementació, portant a la creació d'oportunitats de diàleg a partir de les necessitats concretes dels territoris i les societats en què es viu.

A més de les línies de força esmentades anteriorment, el dinamisme que anima el DF, i que la fase d'implementació està cridada a assumir, deriva de l'**articulació contínua d'algunes polaritats i tensions** que estructuren la vida de l'Església i la manera com les categories eclesiològiques l'expressen. Aquí enumerem algunes d'aquestes polaritats: tota l'Església i l'Església local; Església com a Poble de Déu, com a cos de Crist i com a temple

de l'Esperit; participació de tots i autoritat d'alguns; sinodalitat, col·legialitat i primat; sacerdoci comú i sacerdoci ministerial; ministerialitat (ministeris ordenats i instituïts) i participació en la missió en virtut de la vocació baptismal sense una forma ministerial. La implementació del DF requereix afrontar i discernir aquestes tensions tal com es presenten en les circumstàncies en què viu cada Església local. El camí a seguir no és buscar un equilibri impossible que elimini la tensió en favor d'un dels pols. Més aviat, en l'aquí i ara de cada Església local, caldrà discernir quin dels equilibris possibles permet un servei més dinàmic a la missió. Versemblantment en llocs diferents es prendran decisions diferents. Per aquesta raó, en molts àmbits **el DF obre alguns espais per a l'experimentació local**, per exemple en matèria de ministeris (cf. DF, nn. 66, 76 i 78), processos de presa de decisions (cf. DF, n. 94), rendició de comptes i avaluació (cf. DF, nn. 101) i organismes de participació (cf. DF, n. 104). Es convida cada una de les Esglésies a fer-ne ús.

En les circumstàncies socioculturals actuals, una d'aquestes tensions sembla presentar-se en formes particularment noves i requereix un esforç de consciència. Per aquest motiu, el DF hi dedica un paràgraf sencer, significativament titulat «**Arrelats i pelegrins**» (cf. DF, nn. 110-119). Tradicionalment, és el lligam amb un lloc, entès en sentit espacial i geogràfic, el que defineix les Esglésies locals com a porcions del Poble de Déu i constitueix la base del sentit de pertinença de les persones. Fenòmens com la urbanització, la mobilitat creixent i la migració, i la difusió de la cultura digital modifiquen profundament la manera com les persones experimenten la pertinença: aquesta es refereix a xarxes de relacions més que no pas a àmbits espacials, encara que roman ferma la necessitat humana de lligams comunitaris. De fet, el seu afebliment fa encara més urgent **un esforç de creativitat missionera**, que permeti a l'Església arribar a les persones i crear amb elles lligams allà on són (cf. *ibid.*).

En la fase d'avaluació, serà important recollir els fruits de les experiències realitzades per les Esglésies locals en la gestió de les polaritats i tensions, i els resultats dels esforços de creativitat missionera, amb vista a l'intercanvi de bones pràctiques.

3.2. Invertir en la concreció de les pràctiques

A l'escolta de l'Esperit Sant, restant dins de la visió eclesiològica que el DF rep del Concili Vaticà II, l'objectiu propi de la fase d'implementació és discernir els passos de conversió en la cultura, les relacions i les pràctiques eclesials i, en conseqüència, dur a terme la reforma d'estructures i institucions. Aquest és un punt crucial de tot el procés: «Sense canvis concrets a curt termini, la visió d'una Església sinodal no serà creïble i això allunyarà aquells membres del Poble de Déu que han tret força i esperança del camí sinodal» (DF, n. 94).

El DF subratlla repetidament que «**correspon a les Esglésies locals trobar procediments apropiats per implementar aquests canvis**» (*ibid.*), més ben dit, aquesta és la tasca que cal afrontar durant la fase d'implementació. Per tant, no és possible indicar, entre els molts àmbits assenyalats pel DF, els que s'han de considerar universalment prioritaris. Les circumstàncies locals poden fer legítimament que sigui important i d'urgència indiscutible afrontar un punt concret que en altres llocs no té la mateixa prioritat: aquest podria ser el cas de les relacions entre l'Església llatina i les Esglésies catòliques orientals en algunes zones, o de l'impuls ecumènic o del diàleg interreligiós en altres, que requerirà

donar una forma particular, fins i tot estructural i institucionalitzada, al compromís de caminar junts.

Al mateix temps –i aquí ens referim a la polaritat entre tota l'Església i l'Església local esmentada anteriorment– **també és viva l'exigència de procedir junts com a Església tota**. Més ben dit, aquesta és la raó principal per iniciar el procés d'acompanyament i avaluació.

En aquesta línia, i sense perjudici de la responsabilitat de cada Església local pel que fa a la implementació de les indicacions del DF en el seu context, d'ara endavant, a la llum del procés del Sínode 2021-2024, és possible preveure que les Esglésies locals seran cridades a compartir els passos realitzats en alguns àmbits específics, segons els procediments i les formes que semblin més adequades. Entre aquestes àrees destaquem:

- a) la promoció de **l'espiritualitat sinodal** (cf. DF, nn. 43-46);
- b) **l'accés efectiu a funcions de responsabilitat** i a papers de guiatge que no requereixen el sagrament de l'orde per part de dones i homes no ordenats, tant sigui laics i laiques, com consagrades i consagrats (cf. DF, n. 60);
- c) l'experimentació de **formes de servei i ministeri** que responguin a les necessitats pastorals dels diferents contextos (cf. DF, nn. 75-77);
- d) la pràctica del **discerniment eclesial** (cf. DF, n. 81-86);
- e) l'activació de **processos de presa de decisions en estil sinodal** (cf. DF, nn. 93-94);
- f) l'experimentació de **formes adequades de transparència, rendició de comptes i avaluació** (cf. DF, nn. 95-102);
- g) l'obligatorietat a les diòcesis i les parròquies dels **organismes de participació** previstos pel dret, i la renovació dels seus procediments de funcionament en clau sinodal (cf. DF, nn. 103-106);
- h) la celebració regular d'**assemblees eclesials locals i regionals** (cf. DF, n. 107);
- i) la valoració del **Sínode diocesà** i de **l'Assemblea eparquial** (cf. DF, n. 108);
- j) la renovació en clau sinodal missionera de les **parròquies** (cf. DF, n. 117);
- k) la verificació del caràcter sinodal dels **camins de la iniciació cristiana** (cf. DF, n. 142) i, en general, dels **itineraris formatius** i de les institucions que els tenen delegades (cf. DF, nn. 143-151).

Certament, aquesta no és una llista exhaustiva i s'anirà precisant ulteriorment al llarg del camí, a partir de les aportacions de les Esglésies locals.

4. Amb quin mètode i amb quins instruments hem de procedir en la fase d'implementació?

L'experiència de tot el procés sinodal ha mostrat la importància crucial de tenir un mètode adequat a les temàtiques que s'han d'abordar. Més ben dit, per a la construcció d'una Església sinodal, contingut i mètode molt sovint coincideixen: trobar-se i dialogar com a germans i germanes en Crist sobre com viure millor la dimensió sinodal de l'Església ja és una experiència d'Església sinodal, que obre a una comprensió millor del tema. Per això, **el mètode sinodal no es redueix a una sèrie de tècniques de gestió de les trobades, sinó que és una experiència espiritual i eclesial que implica créixer en una nova manera de ser Església**, arrelada en la fe que l'Esperit atorga els seus dons a tots els batejats, a partir del *sensus fidei* (cf. DF, n. 81). En tant que no és una tècnica, la metodologia no garanteix assolir el resultat desitjat, perquè això depèn de l'obertura a l'escolta dels qui participen en el camí i de la seva disposició a deixar-se transformar per l'Esperit de Crist en comunió amb els germans i les germanes. Es tracta d'una altra dimensió de la conversió sinodal a la qual el DF convida tota l'Església.

4.1. El discerniment eclesial

Els números 81-86 del DF tracen de manera sintètica però incisiva el perfil del discerniment eclesial, és a dir, el mètode propi d'una Església sinodal. Caldrà referir-s'hi, conscients que «a l'Església hi ha una gran varietat d'apropaments al discerniment i de metodologies consolidades» (DF, n. 86). En aquest sentit, convé recordar que la conversa en l'Esperit –sens dubte una de les característiques distintives i un dels elements de l'èxit del procés sinodal– mereix ser valorada. Tanmateix, no representa l'únic mètode sinodal ni s'ha d'identificar amb el discerniment eclesial, al servei del qual es posa com a instrument i preparació.

Com recorda el DF al n. 85, **el discerniment eclesial requereix l'aportació de competències de diversos tipus** per a una lectura més profunda del context i una identificació més clara del que està en joc. No és fàcil que aquestes aportacions puguin trobar un lloc adequat en la dinàmica de la conversa en l'Esperit, que és en primer lloc un instrument de trobada, de creixement en la relació i de transició del jo al nosaltres. Finalment, atès que a la fase d'implementació caldrà arribar a deliberacions concretes en vista a la renovació de les pràctiques i les estructures, **els processos de presa de decisions en aquest sentit han de ser plenament eclesials, reconeixent la funció peculiar de l'autoritat**, en particular dels bisbes diocesans o eparquials, que són els primers responsables de la comunió a les Esglésies que els són confiades, i entre les Esglésies.

Concretament, entre les premisses per realitzar un bon itinerari de discerniment, és fonamental una definició clara dels objectius, assegurant-se que siguin realistes i proporcionats en relació al temps disponible, els espais utilitzables i el nombre de participants implicats. A més, no es poden passar per alt les disposicions inicials: és crucial que cada participant arribi adequadament preparat i que el context afavoreixi un clima de pregària i la disponibilitat interior a l'escolta i la confrontació.

En aquesta perspectiva, és bo recordar com l'experiència fa ressaltar la importància i la fecunditat que els processos sinodals puguin comptar amb **formes adequades de facilitació**, comproment persones formades que vetllin i adaptin adequadament el mètode, evitant bloqueigs i permetent als participants concentrar-se amb més decisió en les qüestions que són objecte de discerniment.

4.2. Dissenyar i acompanyar processos en estil sinodal

Aquestes indicacions metodològiques es poden declinar en una varietat d'ocasions i processos, caracteritzats per objectius diferents, però units pel fet que es duen a terme en estil sinodal. Per realitzar-los evitant el risc de la improvisació i la dispersió, és convenient preveure una inversió en el disseny i l'acompanyament d'aquests processos. Aquí n'indiquem alguns, sense cap pretensió d'exhaustivitat:

- a) **processos de discerniment eclesial**, tant per identificar les prioritats de la missió com per identificar formes i procediments de governança (*governance*) adequats per a una Església sinodal. Cadascuna de les dues vessants té necessitats específiques que caldrà tenir en compte en el disseny de l'itinerari. El disseny i l'acompanyament d'aquests processos requerirà comptar amb persones expertes, capaces d'ajudar a implementar les indicacions formulades anteriorment;
- b) **processos de formació a la sinodalitat**, segons els estímuls de la *Part V* del DF, també pel que fa a la varietat de necessitats formatives que s'han de satisfer i, en conseqüència, fent un esforç per aclarir els objectius específics de cada itinerari. Sovint, la metodologia de formació més eficaç és compartir i reflexionar en un clima de pregària sobre les experiències d'Església sinodal fetes, deixant que emergeixin els punts forts i els febles. Per això, la reflexió sobre els processos de discerniment eclesial, sobre els processos de presa de decisions amb estil sinodal o sobre el funcionament dels organismes de participació pot tenir un valor formatiu més fort que un curs organitzat segons models tradicionals. També, en aquest cas, serà fonamental comptar amb acompanyants i facilitadors experts. Per tant, també caldrà cuidar la formació d'aquestes figures;
- c) **processos i experiències d'escolta i diàleg en les comunitats**, al territori i a nivell regional. L'experiència ha demostrat que els instruments digitals també poden ser un recurs important per a aquest propòsit. En la lògica ja esmentada, és important dur a terme aquestes experiències en un clima de pregària i preveure un temps per a la reflexió compartida que permeti recollir-ne els fruits;
- d) **moments de celebració, trobada i intercanvi d'experiències** entre comunitats en una diòcesi o entre diòcesis d'una mateixa regió. També en aquest cas poden ser d'ajuda els instruments digitals, però no hem de subestimar el potencial dels esdeveniments vinculats a la pietat popular, com ara els pelegrinatges als santuaris, que sovint reuneixen un gran nombre de persones. De quina manera és possible animar-los perquè adquireixin un caràcter sinodal més explícit i afavoreixin la trobada i el diàleg entre les persones?

- e) **processos i activitats de comunicació**, dirigits tant a les comunitats cristianes com a les societats en què viuen, utilitzant els instruments més adequats per a cada context. També serà oportú explorar el potencial dels nous canals de comunicació digital, que avui constitueixen per a alguns, especialment els joves, ambients reals de vida i de construcció de relacions, en què fer ressonar de manera adequada l'anunci de l'Evangeli. L'experiència del Sínode digital constitueix un recurs en aquest sentit;
- f) **itineraris de renovació de l'acció pastoral** en un àmbit específic o sobre un tema rellevant per a cada Església local (per exemple, la promoció d'una participació més viva en la celebració dominical, els itineraris catequètics, el diàleg ecumènic, la integració dels migrants, el compromís amb la cura de la casa comuna, etc.), implementant iniciatives que facin tangible l'impacte d'un enfocament sinodal i verificant-ne els resultats. Això pot ajudar a concretar l'horitzó de la sinodalitat en la vida de les comunitats;
- g) **itineraris de recerca teològica, pastoral i canònica** al servei de la implementació del Sínode en les especificitats del context local i en el diàleg entre les Esglésies. Amb aquest servei important, teòlegs i teòlogues «ajuden el Poble de Déu a desenvolupar una comprensió de la realitat il·luminada per la Revelació i a elaborar respostes idònies i llenguatges adequats per a la missió» (DF, n. 67). Això també genera una responsabilitat específica de les institucions teològiques en l'acompanyament de l'Església a viure cada vegada més plenament la dimensió sinodal.

El mètode sinodal ens ha permès deixar-nos sorprendre per l'Esperit Sant i recollir fruits inesperats en la fase de la consulta i l'escolta, així com durant el desenvolupament de les sessions de l'Assemblea sinodal, suscitant l'estupor i l'entusiasme de molts participants, com ho testimonien moltes síntesis i documents rebuts: la **comunió** entre els fidels, entre els pastors i entre les Esglésies s'ha nodrit de la **participació** en els processos i en els esdeveniments sinodals, renovant l'impuls i el sentit de corresponsabilitat per la **missió** comuna.

Això ens **autoritza a mirar amb confiança l'itinerari que ens espera** en els propers anys, començant pel Jubileu dels equips sinodals i dels organismes de participació. Ja estem treballant per organitzar-lo de la millor manera possible, de manera que l'ocasió de caminar junts físicament cap a la Porta Santa esdevingui una oportunitat per intercanviar dons i celebrar aquella esperança que no defrauda, l'única capaç d'alimentar el compromís de dur endavant, com a Església sinodal, la missió confiada pel Senyor Jesús als seus deixebles.

El Procés Sinodal

cap al 2028

PROCÉS D'ESCOLTA
TROBADA, DIÀLEG, DISCERNIMENT

9-10 d'OCTUBRE de 2021

Obertura mundial del procés sinodal

17 d'OCTUBRE de 2021

Obertura local del procés sinodal

FASE 1 - La consulta al poble de Déu

CONSULTA
LOCAL I NACIONAL

ETAPA CONTINENTAL

DIÀLEG ENTRE LES ESGLÉSIES DE LA MATEIXA
REGIÓ GEOGRÀFICA

FASE 2 - El discerniment dels pastors

4-29 D'OCTUBRE DE 2023

1a SESSIÓ de la XVI Assemblea general
ordinària del Sínode dels Bisbes

2-27 D'OCTUBRE DE 2024

2a SESSIÓ de la XVI Assemblea general
ordinària del Sínode dels Bisbes

FASE 3 - La implementació *Per una Església sinodal*

2025

MARÇ Anunci del procés d'acompanyament i avaluació

JULIOL Publicació de les *Pistes per a la fase d'implementació*

24-26 D'OCTUBRE Jubileu dels equips sinodals i
dels organismes de participació

2025 JUNY - 2026 DESEMBRE

Itineraris d'implementació a les Esglésies
locals i les seves agrupacions

2027

PRIMER SEMESTRE

Assemblees d'avaluació a les diòcesis i eparquies

SEGON SEMESTRE

Assemblees d'avaluació a les Conferències
episcopals nacionals i internacionals, a les
Estructures jeràrquiques orientals i a altres
agrupacions eclesials

2028

PRIMER QUADRIMESTRE

Assemblees d'avaluació continentals

OCTUBRE

Celebració de l'Assemblea eclesial al Vaticà